СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 187. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, середа, 13-го серпня 1947. No. 187. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, August 13, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

БУДОВА АТОМОВОГО ЗАВОДУ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ

На місці табору Кемп Оптон, коло місцевости Брукгейвен, на Лонґ Айленд у стейті Ню Йорк, буде збудований перший у світі завод для уживкування атомової енерґії для мирових цілей. Завод продукуватиме засоби для основних дослідів у медицині, фізиці, біології, хемії і інженерстві. Це буде більший завод ніж звісна будова в Овк Ридж, у стейті Тенесі, де був осередок для виробу атомових бомб. Брукгейвен завод обіймає 6,000 акрів землі, а будова найконечніших будинків і встановлення приладів коштуватиме $10,000,000. — При церемонії розпочаття будови у понеділок 11 серпня було приявних яких 500 людей. Першу лопату землі викопав молодий директор заводу Брукгейвен д-р Лайл Ворст, а з ним був директор лябораторії д-р Филип Морс; дальше: члени Атомової Комісії З. Д. Сомнер Пайк і Вилієм В. Веймек, а також знавці атомової сили з военних часі д-р Гаролд С. Юрі, д-р І. І. Рабі і Джордж Б. Піґрам. Горбок, на якому буде збудований перший будинок дістане назву Рутефорд в честь англійського лорда, що був головою лябораторії в Кембридж, в Англії.

А.Ф.П. НЕ ДОПУСТИТЬ ТЕФТА НА СТАНОВИЩЕ ПРЕЗИДЕНТА.

Сан Франсіско, 11 серпня. — Вилйєм Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці, отвираючи конвенцію Міжнароднього Братства Візників, приналежного до А.Ф.П., поставив визов до Республиканської Партії, коли вона схоче настановити кандидатом на президента Злучених Держав сенатора Роберта Тефта при виборах в 1948 р. Він заповів, що А.Ф.П. повалить Тефта при виборах. „Ми виповімо боротьбу при виборах в 1948 р. за вибір наших приятелів, а за повалення наших ворогів і ніхто нас в цьому не спинить" — заявив Ґрін перед 5,000 делеґатами юнії. — Сен Тефт був співавтором нового робітничого закону Тефта Ґартлія в конгресі.

РОБІТНИКИ В СТАЛІВНЯХ ПОВЕДУТЬ ПЕРЕДВИБОРЧУ АКЦІЮ.

Питсбург, 11 серпня. — Юнія Юнайтед Стіл Воркерс оф Америка, приналежна до Конгресу Індустріяльних Організацій (КІО), формально створила кампанію за підтримку Комітету Політичної Акції (ПАК) з КІО за вибір до конгресу лише приятелів робітничої справи і для повалення при виборах таких, що голосували за новий робітничий закон Тефта-Ґартлія. Юнія буде збирати по $1.00 від членів на таку акцію.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ПІДГОТОВУ СКИТАЛЬНИКІВ ДО ПРАЦІ.

Вашингтон. — З бюра сенатора Брустера оприлюднено вістку, що містечко Істпорт, в стейті Мейн, вийшло з пляном дати скитальникам вишкіл у якійсь технічній роботі, заки їх вивезуть до Арґентини. На це надається будова Пасамакводи недалеко цього містечка. Цю пропозицію підтримує фабрикант з Филаделфії Френк Коґен. Коґен хоче приспособити скитальників на промислових робітників. Щоб це перевести, Коґен їде наступного місяця до Арґентини для переговорів з тамошнім президентом Пероном. Коґен виробляє трактори і висилає їх до Арґентини. В такий спосіб він заінтересувався скитальниками, які мали б бути допущені до Арґентини.

КАЙЗЕР ЗА ПЕРЕМІНУ КОРАБЛІВ НА ЗЛОМ.

Вашингтон. — Будівничий перевозових кораблів з военних часів Генрі Кайзер з побережжя Тихого океану поновно візвав президента Трумана приспішити знищення цих кораблів, щоб мати залізо й сталь на інші потреби. Він сказав репортерам, що і военні кораблі повинні піти на злом, бо багато з них не надаються для военних цілей.

СЕНАТСЬКЕ СЛІДСТВО ПОКІНЧИЛОСЯ НЕСПОДІВАНО.

Вашингтон, 11 серпня. — Після тайної наради голови підкомісії сен. Гомера Ферґусона для просліджування военних контрактів, оповіщено несподівано, що дальше слідство над діяльністю будівничого літаків Гаверда Гюза застановляється і що воно почнеться наново аж 17 листопаду. Гюз оприлюднив негайно заяву, що це його перемога, бо йому не могли довести ніякого обманства. Він закинув ще трусливість сенаторам у поведінці супроти нього.

МАРШАЛ ЗА ТОЛЕРАНЦІЮ В СВІТІ.

Вашингтон. — Коли перед секретарем Маршалом явилася делеґація „Дівчав Краю", які зіхалися сюди на конвенцію Маршал після привитання подав їм такі правила толеранції в світі: 1. Шукайте за фактами, а не за опінією інших; 2. після того виробляйте собі самі опінію, одначе з „толеранцією". „Будьте дуже толерантні у ваших думках"—пригадував Маршал дівчатам, коли з ними прощався.

Віднова продукції в Рур підоймою для відбудови Европи — Маршал

Вашингтон, 11 серпня. — З нагоди запо-віджeного на вівторок отворення Англо-Американської конференції в справі віднови вугільної продукції в провінції Рур, яка опинилася під управою Франції після війни, виявили прибічники секретаря стейту Джорджа, що він вважає упримислення Рурщини за серце цілого пляну для відбудови Европи. Експерти британські й американські, які приїхали на конфе-ренцію, дістали доручення найти спосіб урухомити тамошній промисел, щоб у такий спосіб надолужити за недостачі Паризької Конференції, у якій брали участь 16 держав. Досі ще не проголошено програми нарад Англо-Американської конференції. Це станеться в бігу самих нарад.

МАРШАЛ, ОСТИН, ВИЇЗДЯТЬ ДО РІО ДЕ ЖАНЕЙРО.

Вашингтон. — В середу 13 серпня виїздить на Міжамериканську Оборонну Конференцію в Ріо де Жанейро секретар стейту Маршал, сен. Артур Г. Ванденберґ, голова комісії закордонних справ у сенаті і Ворен Р. Остин, американський делеґат в О.Д. Інші важніші члени американської делеґації виїхали у вівторок 11 серпня, а аванґарда делеґації виїхала перед тижнем. Перед виїздом секретар Маршал відвідав президента Трумана. Господарем для американської делеґації буде амбасадор у Бразилії, Вилйєм Д. Полі.

ДЕЛЕҐАЦІЯ НА ХАРЧОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

Вашингтон. — На 25 серпня заповіджена, в Женеві, у Швайцарії, конференція Юнайтед Нейшенс Фуд енд Аґриколтюрал Орґанізейшен. Перші дві конференції цеї організації в Квебеку й Копенга ен були наче вступними конференціями, а теперішня буде найважнішою. Вона матиме на цілі збільшити продукцію харчів і поправу сільського господарства в цілому світі. Головою американської делеґації на цю конференцію іменований підсекретар рільництва Норис Е. Дод. З делеґацією їдуть чотири конґресові дорадники.

Британія домагається від Советів ясного становища в атомовій справі

Лейк Соксес, Н. Й., 11 серпня. З огляду на „мертву точку", в якій застрягла справа міжнародної контролі атомової енерґії в наслідок американсько-советських розбіжностей думок, британський представник в Раді Безпеки домагався сьогодні від Советського Союзу ясного становища в цій справі. Він заявив, що хоча советські пропозиції вносять дещо нове, проте, вони не дають відповідної гарантії безпеки, яка необхідна для передачі дальшого розвитку атомової енерґії в міжнародні руки. Британський уряд домагається від Советів ясного становища в цій справі і в тій цілі британський представник в Раді Безпеки, сер Александер Кедоґен, вручив советському представникові А. Громикові листу відповідних запитань, застерігаючи собі право кінцевої децизії. Громико пообіцяв вичерпуючу відповідь.

БРИТАНСЬКО-ЕҐИПЕТСЬКІ НЕПОРОЗУМІННЯ В РАДІ БЕЗПЕКИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 11 серпня. Сьогодні відбулася вже друга з черги сесія Ради Безпеки О.Д. в справі британсько-еґипетських непорозумінь. Еґипет домагається відкликання британських військ з долини Нілю та закінчення британської контролі над Суданом, називаючи британську політику „диспотичним імперіялізмом". Британський представник зі свого боку обороняє британський „конструктивний імперіялізм", вказуючи не тільки на конструктивну ролю Британії в Еґипті і Судані, але й на політичну конечність британських заходів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЬ ВДОВОЛЕНИЙ З РОЗМОВИ З ІНДОНЕЗЦЯМИ.

Батавія, Джава, 11 серпня. (ЮП) — Волтер А. Фут, американський генеральний консуль в Батавії, Індонезія, переговорював сьогодні з індонезьким президентом та його урядом в справі американської пропозиції посередництва для полагодження індонезько-голяндського конфлікту. Консуль виявив велике вдоволення з розмови. Індонезький уряд зі свого боку мав виявити багато доброї волі та велике довіря до американського посередництва. Індонезький премієр Соекарно заявив американському консулеві: „Я хотів би говорити з Вами, як син з батьком. Під час нашої розмови я не буду президентом Індонезії, а тільки Соекарном, що розмовляє з „Дядьком Билем". З індонезького і голяндського боку дальше говориться про випадки нарушення примиря.

СОВЕТСЬКА ПРЕСОВА АҐЕНЦІЯ ТВЕРДИТЬ, ЩО АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ВОЄННИХ БАЗ В КИТАЮ.

Лондон, 11 серпня. (Ройтер). — Московська радіовисильня подала сьогодні повідомлення советської пресової аґенції ТАСС, в якому говориться, що висланник президента Трумана в Китаю, ген. А. С. Ведемаєр, домагався від китайського уряду одинадцять баз для американських збройних сил. Бази мали б бути розділені по цілій території Китаю і в заміну за них американський уряд мав би пропонувати китайському позичку у висоті до 2,000,000,-000 долярів.

ГОЛЯНДІЯ ДАЄ АМЕРИКАНЦЯМ ПРАВО ВІЛЬНОГО ВІЗДУ.

Згідно з повідомленням пресової аґенції Анета, Голандське Інформаційне Бюро заявило, що починаючи від 15 серпня американські громадяни можуть користати з права вільного візду до Голандії. Починаючи з цего дня, американські громадяни можуть відвідувати Голандію без окремих віз.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ВИСТУП ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ.

Москва, 11 серпня. (АП) — Московська комуністична „Правда" сьогодні накинулася з лайкою на американську пресу, закидуючи їй, що вона не є виявом „публичної опінії", а тільки „комерсійною конкуренцією". Згадана стаття в „Правді", написана Заславським, є відповіддю на статтю Е. Л. Джеймса в „Ню Йорк Тайс"-і у звязку з виступом советського представника Морозова в комітеті О.Д. для підготовки міжнародної конференції свободи інформацій і преси. Заславський перекручує слова зі статті Джеймса та намагається дальше обороняти советське становище про потребу контролі і цензури. Американським пресовим аґенціям він закидує поширювання „безвідповідальних інформацій" і їх залежність та службу „монопольному капіталізмові".

ЩЕ ОДИН АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ В СПРАВІ АВСТРІЙСЬКОЇ РАФІНЕРІЇ.

Відень, 11 серпня. Американський представник, який бере участь у нарадах заступників закордонних міністрів чотирьох великодержав в справі мирового договору з Австрією, передав сьогодні советському представникові ще один американський протест проти зайняття большевиками американсько-британської рафінерії нафти в Лобау біля Відня. Совети сконфіскували згадану рафінерію заявляючи, що вона була німецькою власністю (під час війни німці її були зайняли) і тому належиться тепер Советам як воєнне відшкодування.

ЗААРЕШТУВАЛИ КАПІТАНА СОВЕТСЬКОГО ПАРОПЛАВА.

Балтимор, 10 серпня. Місцеві портові власті заарештували капітана советського пароплава „Ніколаев", Ринкуса, притягаючи його до відповідальности за те, що він випустив з пароплава в порті воду з нафтою, порушуючи тим портові приписи. Капітанові грозить кара тюрми до трьох місяців і гривна до 500 долярів.

ТРИҐВЕ ЛІ НЕ БАЧИТЬ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ЗАГРОЗИ ВІЙНИ

РІЧНИЙ ЗВІТ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРА О.О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 11 серпня. — Триґве Лі, генеральний секретар Організації Обєднаних Держав, у своєму звідомленні з праці цеї організації за минулий рік по 30-го червня стверджує, що не зважаючи на напружене міжнародне положення, якого не пощастило злагіднити в минулому році, він не бачить безпосередньої загрози війни. Він вважає, що ніхто з відповідальних державних мужів в будьякій країні не важився б сьогодні на війну й закликає всі 55 членів ОД докласти ще більше зусиль для розвязання і полагодження тих непорозумінь і конфліктів, які повстали в міжнародних стосунках. Триґве Лі приготовив своє звідомлення для Генеральної Асамблеї, яка почне свої наради 16 вересня у Флощинг Медов в Ню Йорку і він пропонує, щоби Загальне Зібрання розглянуло та вирішило ці непорозуміння й суперечності між Злученими Державами Америки й Советським Союзом, які витворили цілий ряд „мертвих точок" в Раді Безпеки та її аґенціях і які комплікують загальне положення. Звідомлення генерального секретара ОД, написане в песимістичному тоні, стверджує головно інтензивність праці комітетів і аґенцій О.Д., які в минулому році відбули в загальному 2,-011 засідань.

ПЕРЕМОГА БРИТАНСЬКОГО УРЯДУ В ПАРЛЯМЕНТІ.

Лондон, 12 серпня. — Британський уряд виграв вчера ввечері в Палаті Громад запеклу боротьбу проти опозиції і в обороні свого пляну для поборювання господарської кризи. Палата Громад відкинула більшістю 278 голосів проти 136 внесену провідником опозиції Винстоном Чорчилом резолюцію в справі виелімінування основних кляввуль з урядового законопроекту про повновласті для уряду для боротьби з кризою. При цій нагоді прийшло до гострої виміни слів прихильниками і противниками законопроекту.

ПРЕМІЄР РАМАДІЄ ДІСТАВ ЗАЯВУ ДОВІРЯ.

Париж, 11 серпня. — Після вчорашньої перемоги в справі Альжиру, французький премієр Рамадіє та його уряд одержав сьогодні в Національній Асамблеї ще одну заяву довіря в справі нової системи муніціпальних виборів. Комуністи були проти законопроекту в цій справі.

СОВЕТИ ПРОТИ НОВОЇ ВАЛЮТИ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 11 серпня. Советський представник в Контрольній Раді Союзників не погодився сьогодні на американську пропозицію друкувати нові німецькі гроші в Берліні, домагаючись, щоб ці гроші друковано як і досі у фабриці грошей в Ляйпціґу, в советській зоні. При цьому Совети постійно відмовляються подати висоту надрукованих вже окупаційних марок, що виключає загальну грошеву контролю і при обміні приносить американським властям поважні втрати.

ЕВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ УСПІШНО.

Париж, 11 серпня. — Конференція Европейської Економічної Співпраці, що відбувається в Парижі в справі Плану Маршала, продовжується з успіхом. В найблищих днях всі 16 західньо-европейські країни, які беруть участь в конференції, предложать основні звідомлення своїх потреб, що будуть опрацювані з черги відповідними комітетами для загального звідомлення для американського конґресу.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ СЕКРЕТАР І.Р.О. ПЕРЕБРАВ УРЯДУВАННЯ.

Женева, 11 серпня. — Вибраний недавно екзекутивний секретар Міжнародної Організації для Скитальників (ІРО), Вилйєм Г. Тук, перебрав сьогодні урядування в головному бюрі в Женеві. Інші бюра, які існували досі ще в Лондоні і Парижі, будуть закриті.

МОСКВА ПРО АКТИВНІСТЬ БРИТАНСЬКИХ „ФАШИСТІВ".

Лондон, 11 серпня (АП). — Московське радіо віддало сьогодні окрему увагу проти-жидівським виступам в поодиноких містах, що відбулися у звязку з убивством жидівськими терористами в Палестині двох британських закладників. Московське радіо твердить, що британські „фашисти" ще ніколи не були такі активні, як після двох років влади лейбуристської партії.

СОВЕТИЗАЦІЯ ЮҐОСЛАВІЇ: КАРА СМЕРТИ ЗА КРАДІЖ МУКИ.

Білґород, 11 серпня. — Хорватський суд покарав сьогодні карою смерти чотири особи за крадіж муки з вантажних потягів. 21 інших підсудних покарано карою тюрми від трьох місяців до 20 років.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31. 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОЗПОЛІТИКОВАНІ ЛЮДИ

Наші внутрішні справи переходять під теперішню пору такі велитенські переміни як і закордонні відносини. Федеральний уряд так поширив свої впливи на життя громадян, що нема дня, який не приніс би чогось нового. Конгрес розїхався на вакації, одначе у Вашингтоні залишилися різні комісії, які прослідкують майже всі ділянки суспільного життя. А все, що звязане з урядом, це не особисті справи, а справи вищого роду, бо обіймають ширший круг громадян або і всієї країни. Таку загальну діяльність звичайно називаємо політикою.

Розмірно до недавна бизнес був вільний від вмішування уряду. Підприємці робили, що самі хотіли. Уряд не журився заключуванням бизнесових контрактів ні збутом продуктів приватних підприємств. Тепер щодня читаємо про контракти уряду з приватними підприємцями, про слідство над їх совісним виконанням; чуємо про нагромаджування урядом великих припасів харчів дорогою закупна від фармерів та гуртівних торговців. Це має свій вплив на загальне життя населення й на збільшення сили держави у її постачанні допомоги або виміні товарів зі закордонними націями. Це ніщо інше як справжня висока політика.

Вибухне страйк вугільних шахтярів, ціла нація дрожить, бо вугілля потрібне для наладнання господарських справ у Західній Европі. Як не буде наладнаний майнерський страйк, стануть фабрики, залізниці, ослабне сила нації. Подібно мається справа з іншими ділянками праці, а для забезпечення правильної продукції та відносин між підприємцями й робітниками введено новий робітничий закон. Над цим законом іде безупину дискусія і сварня. Хоче хто, чи не хоче, мусить цею справою інтересуватися, бо вона заторкує добробут нації і її силу за кордоном. Отже це політика.

Сама лише згадка про домагання підвишки платні для залізничників нагадує можливість залізничого страйку. А хто сьогодні не заінтересований у втриманні правильного руху на залізницях? Мільйони людей їздять до праці і вертаються з праці домів кожного дня. Другі мільйони мають бизнесові звязки. Поштою посилаємо пакунки, а пошта уживає залізничих шляхів. Отже: політика!

А вже про закордонну політику, як у відношенні до поодиноких держав, так і у відношенні до Організації Обєднаних Держав, мусимо слухати новинок кожного дня від ранку до вечора. Надслухуємо, як Англія наладнала свої відносини у внутрішних справах, як поладнала справу з Індією, з Єгиптом, або й з Америкою в справі позички. Хочемо знати, що є в Індонезії, що діється в Китаю, що в Японці, що в Совєтах . . . А відвідини нашого президента до Бразилії, чи це дрібниця?

Отже мусимо бути „розполітиковані" і звертати увагу на всі такі події, бо вони входять уже чи не в кожну ділянку приватного нашого життя.

Ще до першої світової війни могли фармері, робітники, бизнесмени жити своїм загумінковим життям, а політику залишити фаховим одиницям чи якійсь там верстві. Сьогодні ці часи минули. Без політики людина не обійдеться, мусить про неї дбати як про насущний хліб. Чим більше насторожить свої уха і напружить свій ум для політики, тим лекше прийдеться їй жити в новітньому, надзвичайно складному світі.

Постачання грошей мірилом видатків

Як можна пізнати, чи населення видає гроші на купівлю? І в якій цілі треба це знати? Над такими питаннями призадумуються бизнесовці, щоб знати, чи їм спроваджувати свіжий крам, чи вдоволятися на цьому, що вже найшовся в їхніх крамницях та магазинах. Грошевий оборот це теж показчик хвилевого добробуту.

Ключ до розвязання такого питання має в своїх руках федеральний уряд через свої чеканарні, де вибивають металеві гроші. Одною з таких фабрик грошей є филаделфійська урядова чеканарня („минт"), яка дуже зменшила свою працю. У нормальнім часі филаделфійська чеканарня бє двічі тільки грошей, що чеканарні в Денвер та в Сан Франсиско разом. Отже з самого факту, що фабрика грошей не працює нормально, можна заключати, що нема замовлення на металеві гроші. Дальший висновок такий, що банки й люди мають стільки грошей, скільки їм потрібно. Це вказує, що люди не видають грошей і вони перестають циркулювати. Як це діється в часі, коли ціни дійшли до вершка і не падають вділ, то це теж має своє значення.

Филаделфійська чеканарня почала свою працю ще в 1792 році і це свого роду підприємство, яке приносить державі зиск. У ній чеканять гроші на замовлення федерального уряду, отже американські гроші. Є теж замовлення від чужих держав. В 1945 р. ця фабрика вибила один більйон і сто тисяч чужих металевих монет, а американських один більйон і чотириста тисяч штук. Значить, це є рухлива фабрика. Тепер ця фабрика перестала вибивати срібні „кводри" й „дайми", ніклеві пять-центівки і одно-центові „пени" а перейшла до подібного бизнесу, а це вибивання медаль. Вона бє теж різні металеві знаки для „пломбування" урядових мішків та посилок і коли фабрика в повнім розгоні, у ній працює 2,750 добре вишколених технічних робітників і робітниць. Тепер зредуковано їх число до 850. Є там спеціяльних 65 сторожів, що пильно вважають на кожного робітника, який входить і виходить з робітні і має відзнаку на лад відзнак, уживаних у воєнні часи.

Редукція прийшла тому, що банки Федеральної Резерви не прислали замовлення на дальший виріб монет. Ці банки мають тепер повно дрібної монети на зміну для своїх округ і тримають їх у своїх спеціяльних магазинах. Коли б їм забракло монети, тоді вони шлють замовлення до чеканарні, пересічно вартости $10,000 до $50,000. Коли в 1932 р. була найглибша економічна „депресія", филаделфійська чеканарня виробляла 14 з половиною мільйонів штук американських монет. Наступного року це запотребування впало на 100,000 менше, а в 1934 році воно зросло до 303.4 мільйонів.

Одначе вершок грошевої продукції прийшов в воєнні часи, тобто в 1945 році, коли филаделфійська фабрика вибила один більйон і чотириста двадцять пять мільйонів штук американських монет.

Коли люди купують якийсь товар, тоді їм потрібно дрібної металевої монети у великій кількості. Отже, коли бизнес є в квитучім стані, тоді металеві гроші є в безупиннім русі і їх запотребування росте. В теперішньому часі нараховують, що на кожну людину поголовно припадає в Америці металевих грошей вартости $8.38. Очевидно, що не кожна людина тримає ці гроші в себе дома, але зате банки, підприємства, малі крамниці, мусять мати якусь резерву металевих грошей для свого бизнесу, бо інакше вони не зможуть обслужити покупців. Коли бизнес стає на довший час, тоді металеві гроші вертаються до банків, а з банків до 12 окружних банків Федеральної Резерви і там ждуть свого часу. Коли Федеральна Резерва пускає в рух металеві гроші, тоді негайно дає знати чеканарні, щоб вона була готова до виробу нових грошей. Чеканарня мусить подбати за відповідний металь, як срібло, никел та мідь, чи бронз і повідомити робітників, щоб були голові. Це все йде так само як і в приватних фабриках. Як сказано, в чеканарнях є застій, а це знак, що загал має повно грошей і не видає їх в надмірній скількості.

ЗМІНА ВАРТИ

Перед Конвенцією Ліги Української Молоді Північної Америки.

Вже не цілих три тижні залишається до десятого з черги конгресу (конвенції) Ліґи Української Молоді Північної Америки, що має відбутися у Филаделфії в днях від 30. серпня до 1. вересня. А ця конвенція — це важлива подія і не тільки в організованому житті нашої молоді, але й в загальному нашому громадському житті. Вона буде своєрідним переглядом цих сил, що мають змінити „стару ґвардію" і не тільки перебрати ввесь її дотеперішній дорібок, але й стати за стерно американсько-українського громадського життя та покерувати ним так, щоб воно вийшло на добро і славу країні наших батьків — Україні та нашій новій батьківщині — Америці. Це буде справді підготовка до „зміни варти" в американсько - українському житті, як це є темою одного з підготованих на конвенцію докладів.

Ліга Української Молоді Північної Америки має свою коротку, але інтересну історію. Інтересну насамперед своєю ідейною побудовою та своїми цілями. Її зорганізовано на першому конгресі, що відбувся в Шикаґо в днях 16. і 17. серпня 1933 року. Конгрес відбувся під час „Українського Тижня" на Світовій Виставі в цьому місяці і це стало наче символом самої Ліґи. До того часу вже існувало в Америці чимало всіляких організацій української молоді, але вони мали більше місцевий характер і теж більше доривочні цілі. Зорганізована тоді Ліґа стала загально-американською організацією української молоді, а її цілі, спрецизовані тоді Степаном Шумейком від імені організаційної секції конгресу, визначалося так: „Ми, організації української молоді, зєднуємо себе в Лігу Української Молоді Північної Америки, щоби осягнути краще зрозуміння ідеалів і проблем українського народу".

В американських відносинах ця резолюція має глибокий зміст. Бо загал американської молоді в тому то й різниться від більшості своїх европейських товаришів, що не береться „починати історію" від себе, але насамперед підготовляється, щоб могти історію продовжувати. Американській молоді далеке це „розполітикування" в европейському розумінні, де студенти університету, а часто й середньошкільники з найкращими інтенціями, хоча не з найбільшими спроможностями хотіли б „надавати тону" якщо вже не світовій політиці, то бодай в своїй країні. В Америці теж не має, назагал, цих проблем „старих і молодих", „батьків і дітей" в розумінні поглядів на життя, та на потреби і завдання нації. В Америці справді є те, що можна б назвати „зміною варти". На місце знеможених працею батьків — приходять, цілком логічно, їхні діти. І приходять не „починати" історію, а тільки її продовжувати. А свою молодість використовують не на „боротьбу" проти батьків в суспільному розумінні, але для підготовки, щоб прийти на їх зміну і продовжувати їхню працю, відповідно до часу, потреб і обставин. Американська молодь — вчиться, працює бавиться і підготовляється до „зміни варти".

Під цим кутом треба розглядати теж основу, на якій

(Докінчення на 3 стор.).

Паневропейські ідеї і фікції

(УБІ) Як повідомляє „Ґазет де Лозан" із 12. липня, Куденгове-Калерджі задумує скликати цієї осени до Монтре (Швайцарія) „паневропейський" передпарлямент. Як відомо, Куденгове-Калерджі (його книжка про „Паневропу" появилася ще 1927 р.) вислав недавно до всіх послів західньоевропейських парляментів квестіонар, в якому стояв запит, чи є вони в засаді за створенням Зєдинених Держав Европи. Більшість послів дали позитивну відповідь. Навіть один французький і кількох італійських комуністичних послів відповіли „так". Багато послів з різних країн відповіли, що вони пристануть до цієї федерації тільки тоді, коли там буде ясно зазначено, що вона не є спрямована проти Росії.

Першим завданням цього „передпарляменту", який мав би зійтися в осени, буде запросити до участи в його працях делегатів із Австрії, Чехословаччини, держав східньої Европи під советським впливом і навіть саму Росію. „Тепер або ніколи", заявляє Куденгове-Калерджі. На так поставлене питання, можна без надуми відповісти: ніколи! В сьогоднішньому положенні і в такій формі, як її уявляє собі Куденгове-Калерджі, паневропейська ідея є утопією. Тепер можливий тільки „західній бльок" проти „східнього блоку". Це в сучасну пору одинока реальна річ. Москва не візьме участи в ніякій „паневропейській федерації", бо, як казав Данилевський, „вона за сильна, щоб бути тільки членом европейської родини". Парижська конференція доказала, що вона й своїх сателітів туди не пустить. А якщо й пустить, то лише в ролі агентів.

Ідея „Паневропи", гак як її розуміє Куденгове-Калерджі, була утопійною і нереальною від самого її народження. В його „Паневропу" входили тільки західні, центральні й південно - східні европейські народи, не входили сюди ані Англія, ані поневолені Москвою народи.. Сьогоднішня його „Паневропа" вже включала б у себе Англію, але за те лишала б з боку цілий „східний бльок". Чи в такому випадку можливо говорити про „Паневропу"? Завтра зовнішні події можуть ще більше змінити обличчя Европи, тоді, як це доказує еволюція „паневропейської" ідеї Куденгове-Калерджі, вона мусіла б набрати ще іншого обличчя. Тому ідея такої конюнктурної Паневропи не може нікого захопити.

Проте ідея федерації Европи мучить мозки багатьох політичних умів на заході Европи. Доказ, що Европа находиться на новому розпутті. Доказ, що Европа загрожена в самій своїй субстанції і вона мусить шукати рятунку, якщо хоче дальше жити. Ось агенція АФП повідомляє дня 21. липня з Парижу, що там, після французько-британських маніфестацій, які стояли під авспіціями „Европейської федералістичної Унії", оголошено заяву, в якій м. ін. кажеться: „В обличчі положення, перед яким стоїть Европа, рішилися чотири вичислені в наступному порядку організації, а то „Незалежна Ліга для Европейської Співпраці", „Обєднання для зєдиненої Европи", „Унія для Европейської Федерації" і „Парляментарна Европейська Унія" обєднати їх намагання (боротьбу). Створено Комітет звязку, який постановив звернутися із закликом до всіх парляментів Европи взяти участь у Конгресі „Парляментарної Унії Европи", який зійдеться на засідання у днях від 8 до 10 вересня у Гстатті. Делегати парляментів візьмуть на цьому Конгресі рішення про остаточну організацію „Парляментарної Унії Европи" і про її діяльність на службі співпраці европейських країн та світового миру".

Рівночасно повідомляється про поживлену діяльність комітету „Зєдинена Европа", що його створив В. Черчіль, про співпрацю цього комітету з англійськимми „Федеральна Унія" та „Парляментарна Федеральна Група". Члени тих трьох організацій відвідали недавно Париж, щоб навязати контакт і співпрацю з подібними французькими організаціями.

Як бачимо, „паневропейських" федералістичних організацій є так багато, що в них навіть тяжко розібратися. Загальна їх концепція — це рятувати із загроженої Европи те, що ще можна врятувати. Всі вони бояться зачіпати СССР. Вони готові подарувати йому навіть усі ті країни, які він захопив у цій війні й „перетоплює" їх у „східній бльок", тільки щоб „залишив у спокою" решту Европи — „маленьку Европу", як дехто називає тепер ті стряпці, які залишилися з дійсної Европи. Европейські федералісти навіть закликають „східний бльок" із Москвою на чолі до „співпраці"... Якщо „маленька Европа" є дійсно ідеалом західньоевропейських політиків, то це є фікція, яка дуже скоро пімститься на цілій Европі. Европа може й мусить обєднатися, але тільки на засаді свободи, національно - державної суверенности й рівноваги всіх її народів від Атлянтику аж по Кавказ. Осягнення такої мети можливе тільки після розбиття тюрми народів, яка носить тепер назву „східнього бльоку". Це одинока тепер реальна політика й життездатна концепція „маленької Европи".

ПЕТРО ХОРОЛ

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

2)

За шість місяців повернувся з вязниці батько з перебитою рукою й теж з двома зламаними ребрами.

Голова ЧК звільнив його за 12,000 карбованців хабаря. Це було тим легше, що заарештованих було багато, зареєстровані вони були лише у вязничних списках, що з них однаково викреслювали так звільнених, як і розстріляних. Ніякої контролі грізна ЧК не визнавала, та й контролювати не було кому. Старі закони були зметені, а нових не було і тому основним законом було „революційне сумління" ЧК.

Міські мешканці, що жили поблизу тюрми, ранками рахували свіжі могили, що вночі зявлялися за огорожею вязниці. Інколи з свіжих насипів виглядали руки, чи ноги розстріляних.

Незабаром конфіскували наявне вдома майно. Забрали одежу, навіть, з плечей. Не знаю чого мені більше було шкода: батькового майна чи мого кашкета з блискучими ґудзиками. Але я плакав.

Продовольча розкладка зобовязувала селян віддавати державі усі придбані за рік харчі. Небагато хліборобів після цього мали лишки.

Село проти голоду протестувало, хвилювалось. Появились повстанські загони, що нараховували сотні, навіть тисячі людей. Вони ставили збройний опір розпорядкам нової влади. Нападали вдень і вночі на військо й опановані владою міста, залізниці. Повстання селян завжди мали політичний характер. Домагалися своєї держави, всенародної виборчої влади. Позбавлені загального проводу, повстанці кривавились, села горіли, а з півночі приходили нові й нові червоні полки.

Старший брат, мобілізований на війну, повернувся з німецького фронту офіцером і вступив до новоутвореної армії Української Народної Республіки. Колиж війська під натиском червоних пішли на захід, він повернувся додому. З його участю було організовано три великих повстанських загонів. У одній з операцій він був убитий. За кілька днів після цього було забрано все рухоме майно, а родина заарештована для висилки. Другого дня збори селян домагалися нашого звільнення.

Старшу сестру, ще ученицю гімназії, було запідозрено у допомозі братові, заарештовано. За десять місяців вона повернулась з Полтавської ЧК, бо не найшли підстав до її арешту. Довгими зимовими вечорами вона розказувала про розстріли в льохах, як ночами возили трупи, де їх ховали по 70—120 у кожній могилі. Розстрілювали кожної середи та суботи. Пізніше побудували на ямах невеликі будинки. Ряди цих чепурненьких будинків стоять і тепер у Полтаві на Монастирській горі. З групи заарештованих з нею 57 осіб лишилися живими тільки двоє.

Взимку 1921 року з півдня України зявилися перші гуртки голодних людей. Чим далі їх збільшувалось. Що дня вони прибували потягами й розходились на села, несучи з собою свій небагатий домашній скарб для обміну на все, що можна було зїсти.

На залізничій станції щодня з потягів винімали трупів і разом з трупами, що їх знаходили в селі, відвозили на сільський цвинтар.

Одного ранку я вийшов відкрити заперту на ніч хвіртку. Ледве я її відчинив, як під ноги мені впала купа лахміття: вночі під хвірткою сіла жінка і до ранку померла. Невеликими гуртками й поодинцю заходили голодні й за безцінь пропонували свої речі. Просили макухи, буряків, кукурудзи. За хліб вже не згадували.

Державні магазини були завантажені зерном, але жодної допомоги ніхто не одержував.

З Харкова приїхав зять і привіз, як найковштовнішу річ грамів 200 білого американського хліба. Він розповідав про товариство ARA, що зза океану мало допомагати голодуючим.

Старші брати й сестри на той час розїхались й батьки лишилися з трьома найменшими дітьми. Нашу родину місцеві комуністи вважали антисоветською та релігійною. Сестра й брат, що ще жили в родині, були позбавлені громадських прав, як тільки досягли 18-ти річного віку, але мене цих прав позбавлено не було аж до 1927 року, коли я одержав військовий документ. В ньому було: „Позбавлений права захищати батьківщину зі зброєю в руках".*)

До цього часу чотири рази конфіскували все, що ми встигли придбати. Кілька разів заарештовано старших братів та сестру, але по якомусь часі їх звільнювано. Я був щасливіший: мене досі не арештовано. Але незабаром...

(Дальше буде).

*) Члени родини, що жили заможньо, мали власність, займали якісь посади за попереднього режиму і т. д., вважались неблагонадійними й підпадали репресіям.

Резолюції XII. Краєвої Конференції УНО Канади

1) В справі ОД і світового миру.

Конференція Українського Нац. Обєднання Канади вповні погоджується зо становищем західної демократії на форумі організації Обєднаних Держав і прирікає всіми силами підтримувати її зусилля.

При цьому Конференція підкреслює, що не може бути трівкого миру і добробуту в світі, доки демократичні засади Атлантійського чартеру та Декларації Чотирьох Свобод президента Франклина Д. Рузвелта не будуть застосовані також супроти України, яка історично, політично й культурно є базою та остоєю західної культури й цивілізації на Сході Европи.

2) Становище супроти підривної комуністичної роботи.

КК УНО Канади черговий раз зазначує, що комунізм в кожній ділянці громадського життя та під кожним видом є деструктивним рухом відносно світового миру, добробуту й свободи людини і народів. Советська шпигунська афера в Канаді наявно доказала, що цей рух виконує крайно деструктивну роботу і в нашій країні. Тому Конференція уважає, що найкращою зброєю в поборюванні комунізму є соціяльна рівність і тому закликає уряд Канади примінити її в житті нашого населення. Зо своєї сторони УНО Канади постановляє всіми можливими способами помагати канадійським державним чинникам у поборюванні й ліквідації того руху, зосібна серед канадійців українського походження. Закликаємо уряд, щоб він усунув економічну нерівність й тим допоміг в поборюванні цього явища.

3) Справа реконструкції.

XII. КК УНО Канади заявляє, що УНО Канади далі підтримуватиме всі зусилля наших урядових і громадських чинників у справі повоєнної реконструкції Канади.

При цьому зазначує, що далі йтиме назустріч і чинно діятиме в інтересі регабілітації ветеранів другої світової війни, зосібна ветеранів українського походження, що зорганізовані в особливих відділах Канадійського Легіону та Українсько - Канадійського Т-ва Ветеранів..

Конференція УНО Канади також звертає увагу урядових чинників на конечність справедливого трактування канадійського фармерства, яке є базою добробуту нашої країни, а також на такеж трактування нашого робітництва, що є піоніром нашого промислу.

УНО Канади завжди підтримує слушні домагання організованого фармерства й робітництва Канади, уважаючи їх запорукою економічної та соціяльної розбудови нашої країни.

4) Наше становище супроти займанців України.

В часі другої світової війни український народ поклав найбільші жертви, щоб демократія осягнула перемогу. Робив це в вірі, що в разі перемоги будуть встановлені демократичні свободи людини і народу. Одначе тоталітарна Москва не лише культурно й політично, але й морально і фізично почала нищити український народ.

Тому КК УНО Канади пятнує цю україножерну політику Москви та закликає Канаду і весь демократичний світ стати в обороні основних прав українського народу.

5) Наше становище супроти визвольних змагань українського народу.

XII. КК УНО Канади заявляє, що друга світова війна, яка велась за свободу всіх народів світу, не принесла волі українському народові і він далі мусить боротись проти комуністично - московських і польських займанців України.

Революційна визвольна боротьба українського народу виявляється сьогодні в діях Української Повстанчої Армії (УПА), яка є виразником волі українського народу до самостійного державного життя.

КК УНО Канади визнає діяльність УПА єдиним теперішним засобом самооборони українського народу в Україні проти поневолення й тому закликає всьо українське суспільство Канади дати повну моральну підтримку тій всеукраїнській національній визвольній організації.

6) Становище супроти іміграції.

Тому що теперішні іміграційні закони Канади є дуже скомпліковані та обмежуються виключно до свояків, а також тому, що в західній Европі знаходиться тепер велике число наших людей, які не годяться з комуністичним режімом і тому не хочуть вернутись у свою батьківщину, ця Конференція закликає уряд в Оттаві допустити в Канаду всіх із родинами до праці на фармах та в інших індустріях. Знаючи їхні здібности в кожній ділянці праці, ми є певні, що ці нові імігранти стали б додатньою частиною нашого суспільства й багато причинились би до економічної й культурної розбудови нашої країни.

7) Наше становище супроти українських груп на скитальщині

XII. КК УНО заявляє, що теперішня ситуація українського народу вимагає повної консолідації всіх українських національних політичних груп до боротьби проти займанців України.

Тому ця Конференція закликає всі українські національні групи на скитальщині до національної єдности та підпорядкування спільному, демократично вибраному проводові.

Одночасно КК УНО Канади зазначує, що рішуче поборюватиме всі затії розбивання української національної єдности та ослаблювання української визвольної акції.

8) Становище супроти українських груп у Канаді.

XII. КК УНО Канади заявляє, що УНО готове далі співпрацювати з кожною українською національною організацією в Канаді в її конструктивній роботі для Канади, канадійських українців та української визвольної справи.

Одначе УНО рішуче поборюватиме всю діяльність тих організацій, яка була б деструктивною супроти інтересів українського поневоленого народу в Україні.

9) Наше становище супроти нових імігрантів.

XII. КК УНО Канади вітає новоприбувших українських імігрантів до Канади й закликає своє членство та всьо канадійсько-українське суспільство помагати їм найти тут гідний притулок і заробіток, приняти цю країну за свою нову батьківщину, стати конструктивним чинником у розбудові Канади та оборонцем українського поневоленого народу в Україні.

ЗМІНА ВАРТИ

(Докінчення зі стор. 2-гої)

побудовано Лігу Української Молоді Північної Америки, „щоби досягнути краще розуміння ідеалів і проблем українського народу". Ясно, що цього „кращого зрозуміння ідеалів і проблем українського народу" потрібно нашій молоді не для самого тільки „академічного" знання, але, щоб на цій базі могти будувати і керувати дальшим життям американсько - української громади після того, як „зміна варти" буде довершена.

Ми не думаємо попереджувати конвенції нашими міркуваннями, чи і наскільки Ліга вивязалася зі свого завдання і наскільки зближилась до своєї мети. Ми тільки звертаємо увагу на важливість цеї конвенції, що — як сказано — буде своєрідним переглядом цих сил, що мають „змінити варту" і стати самим на сторожі і при кермі українського громадського життя в Америці. Ця „зміна варти" вже повільно довершується. На чолі наших двох центральних Комітетів, Конгресового і Допомогового, стоїть уже „молода гвардія". За рік, пять, чи десять років вона перебере теж керму інших організацій і цілого громадського життя. Сьогодні вже в багатьох наших парохіях, побіч священиків „старої гвардії" стоять уже теж ці, що родились, виросли та виховались в Америці. „Зміна варти" вже довершується, а конвенція у Филаделфії викаже теж в деякій мірі, чого нам від цеї „зміни варти" дожидати. Багато з цих, що в конвенції братимуть участь, перейшли вже свій „хресний вогонь" в дослівному і символічному розумінні. Багато з них мають на своєму тілі сліди ран, яких зазнали на світових побоєвищах в рядах вкритої славою Американської Армії та в боротьбі за свободу. Багато з них мають на своїх уніформах високі відзначення і високі старшинські ступні. Ліга могла б назвати теж неодного свого члена, що свою вірність американським ідеалам свободи і демократії засвідчив своєю геройською смертю. Інші перейшли таку „вогневу пробу" вже в українському громадському житті, а ще інші в загально-американському, в якому вже займають відповідальні і часом високі професійні становища.

Конвенції громадських організацій та інституцій американських українців є граничними стовпами їх історії. Такою повинна бути і конвенція Ліги Української Молоді. Буде зміряний і оцінений пройдений шлях та визначений той, яким треба дальше прямувати. „Зміна варти", можливо, наступить і в самій Лізі. Але не сумніваємося, що й тим, які змінять варту в Лізі і які вийдуть з неї, щоб в близшому чи дальшому майбутньому завершити таку зміну варти в загальному громадському житті американських українців, просвічуватиме завжди той сам ідеал: докласти всіх зусиль на допомогу країні наших батьків — Україні в її змаганнях мати „свого Вашингтона" та зажити вільним і від нікого незалежним життям, як це прислуговує кожному, отже і великому та свободолюбному українському народові.

УКРАЇНЦІ У ФРАНЦІЇ ВІТАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ, РАДІЮЧИ ІЇ УСПІХАМИ.

„Українець у Франції" в числі з 20-го липня подає за „Свободою" довше звідомлення про недавний Зїзд і Фестиваль Американсько-Української Молоді Нюйорської округи і у висновку пише:

„Від себе бажаємо найкращих успіхів українській молоді в Америці в її праці для добра української справи. Нехай осіння конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки буде виявом живучости та єдности українства в Америці та стане прикладом для всієї української молоді, розпорошеної по всіх закутках світу! Коли молодь живе, працює, творить, тоді Нація-Україна невмируща!"

З життя української еміграції

(За „У. Трибуною").

УКРАЇНЦІ У ВЕСТФАЛІЇ.

В колишніх військових касарнях табору в Райні (Вестфалія) живе близько 2,000 українців, які зуміли там організувати сильний осередок. Недавно проведені вибори до таборової ради дали населенню табору свою репрезентацію, ні від кого незалежну. Новообраній управі пощастило перебороти багато труднощів та притягнути до активної праці всі здібні одиниці.

В таборі організовано реферат суспільної опіки, і працюючі мешканці добровільно складатимуть 10% своїх заробітків на потреби інвалідів, старих та потребуючих.

Створено добру лікарню, директором якої є д-р Волянський. Є дві церкви: автокефальна православна та греко-католицька. Існують у таборі кравецька й шевська майстерні та виробня ляльок. Молодь організується в Пласті.

З табору виїхало на роботи до Англії бл. 400 робітників, переважно самотніх. Вони заявили, що докладуть усіх зусиль, щоб добитися від англійської влади дозволу виїхати туди і старим та нездібним до праці.

25. 5. після Служби Божої, на подвірї біля української православної церкви над символічною могилою відправлено панахиду по Головному Отаманові С. Петлюрі та Полк. Є. Коновальцеві. На могилу складено багато вінків.

Увечорі в театральній залі відбулася святочна академія, присвячена річниці смерти цих Великих Синів України. Г.

СУМІВЦІ ВІДЇЖДЖАЮТЬ...

У великій театральній залі українського табору в Штефанскірхені зібралася молодь, що відїжджає до Бельгії, з Берхтесгадену, Розенгайму, Нойбоерну та місцевого табору із рідними, друзями та представниками всіх громадсько-спільних організацій. Після промови о. Будзя з палкою промовою виступив голова Ц. К. СУМ-у інж. Михайло Сердюк, нагадавши про обовязок сумівців та всієї української молоді не порвати органічно-духового звязку з Краєм, що своєю безприкладною боротьбою за наші ідеали підніс на щит слави імя українського народу, та гідно репрезентувати українську націю серед чужинців. Голова закликав присутню молодь до єдности, толерантности й монолітної організованости, закликав стати понад вузькопартійні чи клясові сварки.

Після офіційної частини влаштовано добрий концерт пяти бандуристів. Думи про Нечая та Супруна, уривки з „Гайдамаків", вислухано з великою увагою. Особливу симпатію в присутніх викликали сольові номери бандуристів Кравченка та Варченка. Приємною і радісною несподіванкою була чарівна гра на сопілці одного з артистів.

Другого дня, прикрашений прапорами та великим тризубом, ешелон з 560 українцями, у супроводі численної кількости проводжаючих друзів, рушав до нового місця еміграції, нових умов життя і праці. На пероні ще довго махали руками ешельонові, що біг у далечінь, посилаючи в думках своїм друзям побажання щасливого майбутнього.

Ярема.

З ЖИТТЯ МОЛОДІ.

З ініціятиви Ради СУМ молоді і громадянства табору в місті Гайденав (англійська зона) відсвяткували свято весни під кличем: „Привіт Рідній Землі". Свято розпочалося польовою Службою Божою, після чого відбулося піднесення прапору, а також дефіляда учасників спортових виступів. Другу частину свята відкрив комендант табору, далі було виголошено промову про наші завдання як політичних емігрантів. Того ж дня після обіду на площі відбулися руханкові вправи, національні танці, а також спортові змагання. Свято закінчилося спільною молитвою та запаленням ватри.

Не зважаючи на деякі перешкоди, на початку червня з ініціятиви осередку СУМ в Шляйсгаймському таборі відбулися врочисті збори, присвячені 14-й річниці з дня загибелі Миколи Хвильового. З доповіддю „Хвильовий і його доба" виступила референтка ЦК СУМ. Інший доповідач розповів про життєвий шлях і літературну діяльність Хвильового. Культурно-освітній референт місцевого осередку прочитав доповідь на тему: „Донос Андрія Хвилі на М. Хвильового" (борзописець А. Хвиля надрукував був у свій час огляд творів М. Хвильового, що спричинилося до арешту письменника — (прим. ред.).

Адріян Аврам, Ліма, Перу.

ПІД ТРОПІКОМ

Із Ліма, на схід через гори Андес, дорога веде у т. зв. „монтана", це є східне підгіря Кордельєр та полоса поміж притоками Амазонки. Автомобільна дорога веться на верхи гір крутими виворотами разом з поспішаючою в низ гірською річкою Рімак. З лівого берега то знов перескакуючи містком на правий. Раз проти води то знов за водою, щоб обійти непроходиму, чорну скалисту гору. Кожної хвилини образи міняються. Верхи гір покриті вічним ледняком а з другого боку бездонні пропасти міняються на зелені долини. Гірські більші та менші озера, зелено-синьої краски, де наче в зеркалі відбиваються шпилі гір, покриті вічним ледняком.

Дорога доходить місцями близько пять тисяч метрів над уровнем моря. В одному такому місці, здержавши самохід, сходжу на сніг, щоб пригадати його скрегіт під ногами. На цих висотах кождий крок вимагає так багато зусилля, наче в долині пробігти чи не сто метрів. В грудях серце молотом стукає. Уста в одну мить майже до крови тріскають. Сонце світить, але дуже зимно. Людина власного голосу не пізнає. Здається, наче хтось другий балакає ізза близької скали. Помимо потреби великого зусилля на найменший рух, почуваю себе дуже легким й маю абсолютне враження знаходитись на даху світа.

На географічній карті існує велике озеро Хунін на півн.-схід од Ліма. Ідучи поруч нього в суху пору року, вода в озері зменшується до невеликого ставка, залишаючи за собою непригодне для непривичної людини трясовиння-болото, покрите очеретом. Стріляємо з придорожного самохода диких качок та безліч інших цілковито мені невідомих птахів. Взагалі цілу дорогу нашії рушниці не охолоджувались. Орли, заяці чи лиси тут є новиною.

На цих висотах, крім колиб пастухів не видно жадного людського сліду. Все життя є скупчене близько копалень мінералів, яких тут є дуже багато. Одною із найголовніших, це копальня амер. фірми Серро де Паско Коппер Корпорейшен. Ця фірма має тут кілька окремих гірничих урядження. Напр. місцевість Касапалка на 4,160 метрів висоти, Морокоча на 4,560 метрів над уровнем моря. Отвір цеї копальні доходить в глибину 518 метрів, а розгалуження каналів мають 11 кілометрів довжини та ширини. Серро де Паско на висоті 4,355 метрів у віддалі 316 км. од Ліма. Населення має 18,000 душ й всі вони безпосередно чи посередно заняті та живуть при копальні, яку відкрили ще іспанці триста літ тому.

Від тоді добування мінералів переводиться без перерви. Отвір копальні йде в глибину 762 метрів а розгалуження проризів числиться кільканадцять кілометрів в проміри. Місцевість Ля Ороя на висоті 3,726 метрів славна тим, що згадана фірма побудувала тут на кошт 15 мільйонів долярів найбільшу та наймодернішу відливарню металів в Південній Америці. Дим із цеї відливарні виходить в гору через найвищий в світі — бо 140 метрів — комин, збудований зі залізо-бетону. У своїй підставі комин має 17.3 метрів проміру.

Усі ці дива техніки та людського зусилля я мав нагоду звидіти. Треба ще додати, що всі оці людські згуртовання пропали б без сліду, коли б не було гірничої індустрії. Часто тут можна почути, як то прийшли недобрі „ґрінґос" (ґрінґо: майже згірдливе — чужинець в загальному, а півн.-американець в спеціяльному) знущались над бідним народом. Не доказують, що „ґрінґос" навчили працювати туземців, побудували їм вигідні мешкання, школи, церкви, шпиталі, кінотеатри, гостинниці, бруковані вулиці, електрику, залізницю та прекрасні кооперативні магазини споживчих товарів. Немногі жителі серед цих верхів живуть в округлих стіжковатої форми колибах з одною дірою для входу, що служить рівночасно за вікно та комин. По середині горить ватра, над якою на триніжку в глиняному глечику варять їжу. За одиноку прикрасу та приряди в „хаті" служить на голій доливці копиця скір, де бродять великі сірі неодлучні жителі. Скір, на яких сплять та вкриваються перед гострим морозним вітром. Для більшої теплоти позволяють також ввійти на ніч в середину кільком „лямас".

Але немає де правди діти. Гі до одного гріха мусять „ґрінґос" признатися. Не відівчили пити „піско" (горілка) й на цю ногу пів світа тут храмає.

Поруч зі шосейною дорогою пробивається в гору й залізниця понад ріку. Ці три дороги в більшій частині зі собою до тої міри переплітаються, що людина, котра цього не бачила, може вважати це казкою. Це можна видіти напр. за 115 км. од Ліма в місцевості „Інфієрнільйо" — Мале пекло.

(Докінчення на стор. 4-тій).

Українські сироти в Америці

(Продовження списка).

34. **Стельмащук** Михайло, син Теодора й Анни Бігун, уродився дня 2. грудня 1929 р. в Заріччу, пов. Надвірна. Покінчив 7 кляс народньої школи в Заріччу. В 1944 забрано його до Німеччини на роботи, де перебував аж до капітуляції. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 17 червня 1947 р.

35. **Стецюцяк** Іван, син Василя й Стефанії Огар, уродився дня 22. листопада 1929 р. в Дрогобичі, де й покінчив народню школу. Опісля закінчив 3 клясі ґімназіяльні в Дрогобичі. В 1944 р. вивезено його до Німеччини на роботи, де перебував аж до капітуляції. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 3. квітня 1947 р.

36. **Сютра** Іван, син Стефана й Іванни Мазурик, уродився дня 28. січня 1930 р. в Жуличах, пов. Золочів. Покінчив народню школу вдома. В 1944 р. вивезено його до Німеччини де покінчив дві клясі ґімназіяльні. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 17. червня 1947.

37. **Триняда** Іван, син Михайла й Параскевії Пилипяк, уродився дня 10. листопада 1929 р. в Колтові, пов. Золочів. Народню школу покінчив у Колтові. В 1944 р. забрали його німці до Німеччини на роботи, де перебував аж до капітуляції. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 21. березня 1947 р. Дня 27 квітня виїхав до рідні й замешкав під слідуючою адресою: Mr. Michael Skoczylas; 669 Berkshire Ave., Bridgeport, Conn.

38. **Тягнибок** Ростислав, син Івана й Александри Кульчицької, уродився 17. серпня 1930 р. у Львові. Покінчив народню школу й 3 клясі ґімназійні. В 1944 р. забрано його до Німеччини, звідкіля переїхав до Америки. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 25 січня 1947 р. Виїхав до Філядельфії дня 6. лютня 1947 р.

39. **Федоров** Віктор, син Володимира й Софії Степанової, уродився дня 21 серпня 1930 р. в Ризі (Латвія). В 1943 р. виїхав до Німеччини, де перебував а ждо свойого виїзду до Америки в 1946 р. Покінчив дві клясі руської ґімназії. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 30 грудня 1946 р. Виїжав до Ню Йорку дня 24-го лютня 1947.

40. **Широкий** Михайло, син Мартина й Ксені Кушлаба, уродився дня 20. травня 1929. р. в Лисій, пов. Підгайці. Народню школу покінчив у Лисій а опісля працював на господарці вдома. В 1944 р. забрано його до Німеччини на роботи, де перебував аж до 1947 р. Увесь час працював там на ріллі. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 1. липня 1947 р.

41. **Шкрібляк** Петро, син Дмитра й Марії Маценяк, уродився дня 29 січня 1929 р. в селі Білоберезка, пов. Коломия. Покінчив 4 клясі народньої школи в Білоберезці. В 1942 р. вивезено його до Німеччини на роботи, де він по капітуляції закінчив 2 клясі української ґімназії. Прийшов до Семинаря дня 4 лютня 1947 р. Дня 29 квітня тогож року відійшов до праці до п. Т. Мацелюха й мешкає під адресою: Mr. T. Maceluch; 130 Lafayette St., Stamford, Conn.

42. **Штайден** Тадей, син Йосифа й Юстини Федорів, уродився дня 7 листопада 1929 р. у Слобідці коло Стрия. Покінчив народню школу й 3 клясі ґімназійні. Дня 17 червня 1944 р. виїхав з дому до Австрії, де перебував аж до 1946 р., звідкіля виїхав до Америки. Прийшов до Семинаря в Стемфорді дня 30 грудня 1946 р.

43. **Яременко** Олександер, син Олексія й Анни, уродився дня 7 липня 1939 р. в Празі (Чехословаччина). Перебував по части в Чехословаччині, а по части в Німеччині під опікою чужих людей, бо родичі згинули на війні. Покінчив 3 клясі народньої школи. Приїхав до Семинаря в Стемфорді, дня 17. червня 1947 р. Дня 26 червня 1947 р. виїхав до Філядельфії до Сиротинця.

ДІВЧАТА СИРОТИ.

44. **Бора** Марія, уродилась дня 3. квітня 1930 р. в с. Підгірки, пов. Калуш. Батько помер, а мати пропала в Німеччині без вісти. Покінчила народню школу й 2 клясі ґімназійні. В Німеччині була вд 1944 р. аж до свойого виїзду до Америки. Приїхала до Стемфорду дня 17 червня 1947 р.

45. **Кочан** Анна, уроджена перед чотирма роками, перебуває в сиротинці.

46. **Руденська** Ірена, дочка Михайла й Марії Стойновська уродилася дня 21. листопада 1929 р. в Зіріччі, пов. Золочів. Покінчила 6 народніх кляс. В 1943 р. вивезено її до Німеччини, де закінчила 7-му клясу. В 1946 р. приїхала до Америки а в червні до Стемфорду. Зараз мешкає: Mr. Kary; 80 Greyrock Pl., Stamford, Conn.

47. **Station Станіславова** Евгенія, дочка Григорія й Вікторії, уродилася дня 1 жовтня 1927 р. в Слобідці, пов. Михайлів. Приїхала до Ню Йорку дня 20. травня 1946 р. а до Стемфорду дня 15 ервня 1946. Зараз мешкає: Mr. Kary: 80 Greyrock Pl., Stamford, Conn.

Nsrya.,N9

48. **Степановська** Ірена дочка Йосифа й Параскевії Логаза, уродилася дня 1. червня 1936 р. в Тисьмениці, пов. Станиславів. Покінчила дві клясі народньої школи. Вивезено її до Німеччини в 1944 р. Приїхала до Стеемфорду дня 3. квітня 1947 р. Зараз мешкає: Mr. Nagurney; 161 South St., Stamford, Conn.

За інформаціями в справі адопції поодиноких сиріт чи в справі відповідного для їх молодечого віку затруднення прохаємо звертатись безпосередньо на адресу:

UKRAINIAN CATHOLIC COMMITTEE FOR REFUGEES,
161 Glenbrook Road, Stamford, Conn.

ПІД ТРОПІКОМ

(Докінчення зі стор. 3-тої).

3,230 метрів над морем. Вже сама назва за себе говорить. Одначе, тут не мале, а таки велике пекло. В цьому місці ріка дослівно пробивається через продовбане в скалі вікно. Дорога врізана в живий граніт, перескакує містками з одного на другий беріг ріки по кілька разів. Їдемо на схід й круто повертаємо на захід, стрімко в гору, то знов на північ, чи на південь. Веретеном піднімаємось, то знов спускаємось вниз. А над головою в добавку кілька залізнодорожних мостів. Один понад другий в кількох напрямках. Треба знати, що залізниця, заки ввійде в долину ріки Мантаро, уже на східному узбічу Андес переходить в місцевості Тіклійо 4,758 метрів над уровнем моря. Цю залізницю в довжині 208 км. до Ля Ороя треба уважати не лише найвищою в світі, але й найбільшою інжинірською роботою, бо має вона 41 мостів, 61 тунелів та 13 „зіґзак".

„Монтаня", східний беріг гір Андес, це окрема країна наче. Це сон тисячі й одної ночі і невичерпане багацтво Перу. Найкраще підсоння тут знаходиться на висотах від 800 до 1,000 метрів. Тягнеться ця „Монтаня" тисячі кілометрів на північ та південь над притоками Амазонки. Добрих доріг тут уже обмаль. Найвигідніша комунікація відбувається ріками. Високі, рослі і розмальовані індіяни бувають дуже добрими веслярами, занимаючись ловлею риб та полюванням.

Можна сказати, що землю тут дістається майже за безцін. Дорого коштує її прочистити од пралісу через цілковитий брак охочих взятись до роботи. Ростуть тут 20-30 метрові стрункі пальми, величезної грубости дерева. Дикі звірі, птахи. Осел на свойому хребті переносить тут весь тягар. Крутими стежками понад обриви та майже непроходимими через навислі віття дерев провали. Одинцем, гусаком. Ростинність тутешня дуже різнородна та обильна. Дерево кіна, з якого добувають кініну. Кока, листя якого день та ніч жують індіяни. Галаю, що бачать вони при цьому марева, забувши про денні турботи життя. Росте тут кава, чай, какао, ванілія, кавчук, бавовна, цукрова тростина, банани, ананаси, гарбузи, дині, земні горішки, тиква, бараболя, морква, капуста, кукурудза, жито, пшениця, тютюн, юка, яка в індіян служить замісць хліба. Росте ця юка по кущах у формі довгої, грубої моркви, покрита скірою земляної краски. Овоч білий. Можна її варити, пекти, молоти на муку, також виробляти із неї солодкий та сильний напиток „чіча", як рівнож виробляють крохмаль та алькоголь. Цілими гектарами засаджують кущі „барбаско", якого уживають при виробиюванні красок та славного Ді-Ді-Ті. Ростуть тут лічничі та пахучі трави, з яких можна виробляти перфуми.

Доми без вікон, будують із бамбусового дерева, прикриваючи кришу ліщиною.

Безліч рік та голосних потоків. Одною з найцікавіших це багата на рибу ріка Апурімак. Широка на 100—200 мт., бистрота якої в вузьких місцях доходить до 7,200 метрів а у ширших 4,800 мт. на годину. Глибина ріки буває місцями 12 метрів.

Ціла територія „монтані" пригожа для поселення білих, окрім цілком найнищої полоси. Незаняті землі є власністю держави. Охочі осісти тут потребують вибрати любий кусок землі й за дуже малою першою оплатою держава сейчас одмірює й тимчасово дає в посілість. Вимагає одначе, що колоність обовязується вичистити щонайменше 10% грунту під засів. Тоді держава передає уже остаточно землю в приватну власність на дуже вигідні довголітні сплати.

Буде на місці згадати, що відносно гірничої індустрії також є дуже легко одержати концесії. Хтось (треба бути інженером - мінералогом, або мати такого за своїми плечима, щоб одержати позвіл на верчення) віднайшов в певному місці якийсь мінерал. Робиться донос до властей, які провіривши, що на тому місці ніхто ще не добуває, дають концесію. Зобовязують одначе, що добування мусить початись перед даним реченцем. В разі перерви робіт на довший час, цю саму копальню держава може передати іншому. Раз одержавши дозвіл, можна робити прорізи навіть попід хату сусіда. Більше, коли б хтось віднайшов, що в землі уже зайнятій під рільництвом знаходиться певний мінерал, йому сейчас дають дозвіл на верчення отвору серед чужого города.

Так при одній, чи другій зі згаданих культур треба числити, що охочих рук до праці досить трудно тут знайти. Лекше є дрімаючи жувати „каку", аніж турбуватись прозою якогось змагання.

Чи є можливість оселити наших земляків тут? Без сумніву є, хоча особисто я не погоджуюсь з думкою виселювання нашого народу в заморські закутини. Це із точки погляду національно - державного. Бо коли б навіть при теперішній ситуації якимось чудом (що є немислимим) Україна мала б обличча національної держави й всяке виселення, як конечний прояв робилося б пляново, тоді можна би сяк-так бути певним, що колонії не були б страчені для української Державп.

Сегодня стоїмо перед фактом наших скитальців в Европі. З болем в душі дивимось, коли вони примушені чим раз дальше обходитись від України.

Для виїзду за море повинні б бути зложені групи щонайменше в сто родин. Кожда така колонія мусіла б мати зі собою агрономів, лікарів, аптекарів, учителів, священиків обох наших церков, ремісників та шоферів. Треба б підбирати в такі громади осіб охочих, здорових та приготовлених на все. Коли виїзд справлений в середню, чи південну Америку, всі мусять бути щеплені проти тропічних недуг. Мущини повинні брати зі собою жінок.

Група така осідає разом, оділюючи кождій родині землю після потреби та змоги її опрацювати. Всі повинні в перших хоча початках ділати корпоративно.

В кожній державі, яка приймає наших емігрантів, треба б мати на місцях Допомогові Комітети, або принайменше особу, котра була б в курсі справи, та яка була б посередником поміж колонією та державними установами.

По моїй думці такою особою в Перу міг би бути інж. Василь Т. Королевич.

Про можливість оселити наших земляків — коли б прийшла змога й потреба — туг, буду на розмові в Директора Іміграції, про вислід якої подам до відома нашим комітетам.

21. липня, 1947 р.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

10,970 Тарас Миколи з Перемишля від Тарас Володислава.

10,971 Дидерко Михайла, Яцка і Анни з с. Дарів (Коросно) від Дидерко Івана.

10,972 Смаль Михайла з с. Опліцько (Радехів) від Сверида Михайла.

10,973 Матковський Василя, син Семена з с. Матьків (Турка) від Клементович Анни.

10,974 Косів Миколи з с. Рипне (Долина), Кучер Миколи, Литус Василя, Голованюк Євки від Голованюк Юрка.

10,975 Новік Марії (Ліро) з с. Серадза (Домброва), Ліро Йосифа і Франца, Риза Анни (Палюх) від Ґнадек Софії.

10,976 Сіротка Сидора і Якова з с. Лягва від Ґоза Григорія.

10,977 Ничай Станислава з с. Волосянка (Стрий) від Ільницький Константина.

10,978 Виницька Параски з с. Креців (Добромиль) від Хінальська Стефанії (Ґаталяк) і Тиtник Михайла.

10,979 Процик Марії з с. Болотня (Перемишляни) від Чопик Олекси.

10,980 Сенів Івана від Зварич Івана з с. Вовче (Турка).

10,981 Куціпак Йосифа з с. Сянки (Турка) і Львів від Куціпак Анастазії.

10,982 Лабяк Теодора від Гриб Івана з с. Дарів (Сянік).

10,983 Сокольський Онуфрія і Анни від Лужецький Миколи з с. Лужок Гор.

10,984 Марко Наталії і Андрія, Цап Григорія з с. Сторожі Вел. (Рава Руська) від Хінальський Михайла.

10,985 Проф. Бахур Григорія від Крижановська Марії (Сенишин) з с. Либогора (Сколе).

10,956 Банда Костя з Тисьмениці (Товмач) від Долгівна Іванни (Левицька).

10,957 Новачка Оксентія і Міни з с. Березно (Костопіль) від Ґорковець Софії.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
В запитах просимо конечно подавати групу і число.

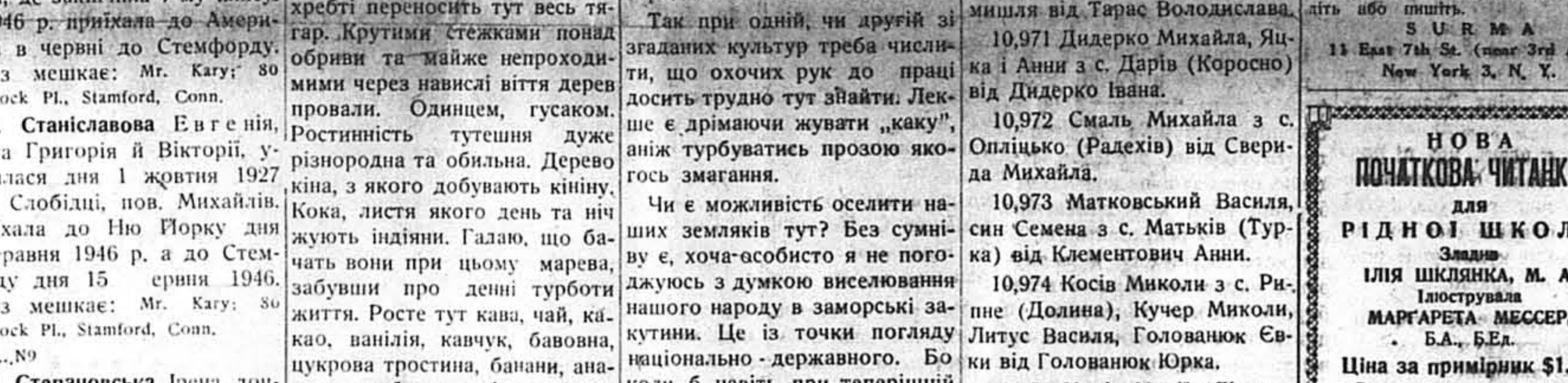
Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно,** хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.
Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то хай **разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ДЯКОВЧИТЕЛЯ-ДІРІҐЕНТА

Укр. гр.-католицька парохія св. Йосафата в Рочестер, Н. Й., **пошукує Дяковчителя,** щоб умів добре провадити хором, давати представлення і концерти. Місце до обняття від 1-го вересня 1947 р. Платня згідно з умовою. Голоситись до:
ST. JOSAPHAT CHURCH
303 Hudson Avenue
ROCHESTER 5, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1662. Джена в небезпеці.

Зручно виминув Тарзан удару і вхопив велетня за руку.

У цій хвилині ніж випав з руки на долівку.

„Віддай мені цю жінку, а ні, то вона вмре!" заверещав Зорг, пірвавши спису зі стіни.

Коли побачив, що Джена в небезпеці, Тарзан відштовхнув її насильно набік.